

Direcția Generală Evaluare Impact și Controlul Poluării

Se aprobă,

Secretar de Stat

MIHAIL FĂCĂ

AVIZ DE MEDIU

Nr. *29* din *18.05*2015

Ca urmare a notificării adresate de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, cu sediul în municipiul București, B-dul Carol I nr. 2-4, sector 3, înregistrată la Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice cu nr. 59458 din data de 12.03.2014,

în urma analizării documentelor transmise și a verificării,

în urma parcurgerii integrale a etapelor procedurale prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe,

având în vedere Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului aprobată prin Legea nr. 265 din 29 iunie 2006 cu modificările și completările ulterioare,

în baza Hotărârii Guvernului nr. 38 din 21 ianuarie 2015 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, se emite:

AVIZ

pentru **Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020.**

promovat de **Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin Direcția Generală pentru Dezvoltare Rurală, Autoritatea de Management pentru PNDR 2014-2020.**

în scopul aprobării **Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020.**

Aria geografică de aplicabilitate: Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 (PNDR 2014-2020) acoperă întregul teritoriu al României.

1) Situația actuală a mediului în România privind aspectele de mediu relevante pentru PNDR 2014-2020:

- Populația rurală cunoaște un **declin demografic**, fiind în continuă scădere și în curs de îmbătrânire. În perioada 2005-2012, populația rurală a scăzut cu 65.646 de persoane, iar conform prognozelor demografice scăderea acesteia va continua în ritm moderat, până în 2015, după care urmează un declin accentuat în perioada 2015-2050.
- **Populația rurală nu este distribuită uniform** pe teritoriul țării. Astfel, populația rurală are o pondere ridicată în anumite regiuni (Sud Muntenia - 58,6%, Nord Est - 56,8% și Sud-Vest Oltenia - 51,9%) cea mai mare densitate, exceptând regiunea București-Ilfov, înregistrându-se în regiunea Nord-Est (63,24 loc/km²), în timp ce în partea de vest a țării spațiul rural este mai puțin populat (26,51 loc/km² în regiunea Vest). Aceste disparități își pun amprenta asupra dezvoltării socioeconomice a zonei respective și asupra calității vieții populației rurale.

• **Faună, floră, biodiversitate:**

Pădurile:

- Suprafața totală a fondului forestier național (FFN) și a vegetației forestiere din afara fondului forestier național (VFAFFN), la nivelul anului 2012 era de 6.746.906 ha, reprezentând cca. 28,3% din suprafața totală a fondului funciar național, sub media europeană de 37,6%.
- Din totalul FFN pădurile proprietate publică a statului dețin 50,4%, cele proprietate privată a persoanelor fizice și juridice dețin 32,6%, cele proprietate a unităților administrativ teritoriale dețin cca.17%.
- Proportia pădurilor cu funcții speciale de protecție din suprafața totală a FFN este de 53,3%, din care 43% păduri cu funcții speciale de protecție a solului, 31% cu funcții de protecție a apelor, 11% cu funcții de recreere, 10% cu funcții științifice și de ocrotire a genofondului și ecofondului forestier și 5% cu funcții de protecție contra factorilor climatici și industriali dăunători.
- Rețeaua de drumuri forestiere este slab dezvoltată, densitatea medie a acestora, respectiv de 6,4 m/ha, fiind cu mult sub nivelul altor țări europene, care au, în linii mari, topografie similară.
- Pădurile, care au un rol important în protejarea și conservarea diversității biologice, au fost clasificate în anul 2005 în două clase, în funcție de intervenția factorului uman: Clasa I - Conservarea biodiversității (398.000 ha, cu subclasele: 1.1 - fără intervenție - 136.200 ha; 1.2 - cu minimă intervenție -83.800 ha; 1.3 - cu conservare prin management activ - 178.400 ha); Clasa II - Protecția peisajelor și a elementelor naturale specifice (140.500 ha).

Pajiștile: ocupă 17.486 km² (7,32% din teritoriul național), dintre care, 2000 km² de pajiști au fost incluse în sistemul național de arii naturale protejate (11, 43%).

- Zonele aride, semiaride și uscat-subumede reprezintă 30% din teritoriul național.
- Peste 74% din pajiști se află în zonele de deal și munte, 4% din acestea fiind în zonele alpine și subalpine. Restul de 26% se află în zonele de câmpie, cu predominanță în zona de stepă.

Ecosistemele de apă dulce și salmastră: sunt identificate următoarele categorii de sisteme acvatice:

- râuri permanente - 55.535 km, reprezentând 70 % din totalul cursurilor de apă;
- râuri nepermanente - 23.370 km, reprezentând 30 % din totalul cursurilor de apă;
- lacuri naturale - un număr de 117 cu suprafața mai mare de 0,5 km², dintre care 52 % sunt în Delta Dunării;
- lacuri de acumulare - un număr de 255 cu suprafața mai mare de 0,5 km²;
- ape tranzitorii - 174 km (fluviale 46 km și marine 128 km).

Habitatele naturale și seminaturale: La nivel național a fost identificat un număr de 783 tipuri de habitate în 261 de zone de pe întreg teritoriul țării, din care 196 habitate specifice pajiștilor, 206 habitate forestiere și 135 habitate specifice celorlalte tipuri de terenuri.

agricole, 13 habitate de coastă, 143 habitate specifice zonelor umede și 90 habitate specifice dunelor și zonelor stâncoase.

Sistemul de arii naturale protejate:

- În anul 2011, siturile Natura 2000 ocupau 5.406.718 ha, reprezentând 22,7% din suprafața fondului funciar, din care Situri de Protecție Avifaunistică (SPA) - 3.554.250 ha și Situri de Importanță Comunitară (SCI) - 3.995.251 ha.
- 12,5% din Suprafețele Agricole Utilizate (SAU) și 38,6 % din suprafața FFN se regăsesc în siturile Natura 2000.
- România deține o suprafață de 5.221.251 ha de terenuri agricole având o înaltă valoare naturală.
- Suprafețele de pajiști (naturale și semi-naturale) cu înaltă valoare naturală (HNV) acopereau, în 2010, o suprafață de cca. 2,79 mil. ha.
- O înaltă valoare naturală prezintă și livezile tradiționale extensive (incluse în zonele eligibile HNV în România începând cu anul 2012), peisajele mozaicate incluzând pajiști, arbori, arbuști și parcele agricole de dimensiuni mici cultivate extensiv în care biodiversitatea, inclusiv fauna sălbatică, este ridicată sau pajiștile aflate în vecinătatea pădurilor.
- Ecosistemele și peisajele HNV sunt amenințate de abandonul activităților agricole, de transformarea lor în terenuri arabile, de intervenții cu efecte negative, etc. În perioada 2008 - 2012, pentru conservarea biodiversității în zonele HNV au fost alocate anual fonduri din FEADR pentru o suprafață de cca. 1.2 mil. ha.
- În 2010, valoarea de referință necesară pentru calcularea indexului populațiilor de păsări specifice terenurilor agricole era de 1,47 = 100%. În perioada de programare anterioară, 2007-2013, au fost alocate fonduri din FEADR pentru conservarea speciilor.

Apa:

- 90,8% din totalul cursurilor de apă codificate se încadrează în clasele I și II, ceea ce înseamnă o calitate a apelor bună și foarte bună.
- O mare parte din suprafață agricolă a țării resimte efectele negative ale secetei, ale rezervelor de apă insuficiente și ale sistemelor de irigații slab funcționale.
- Aproximativ 48% din suprafața agricolă totală (7,1 mil ha, în 2006) este afectată de secetă, în special în Câmpia Română, sudul Moldovei și Dobrogea.
- Deși volumul de apă utilizat pentru irigații a crescut cu 52,65%, de la 212.979 mii m³ în 2010, la 325.127 mii m³ în 2012, agricultura românească continuă să fie dependentă de factorii climatici, cu randamente scăzute (35-60% din potențial) înregistrate la principalele culturi.
- În anul 2010, circa 91,6% din corpurile de apă de suprafață din România au fost evaluate ca având o calitate bună în ceea ce privește poluarea cu nitrați, circa 8,4% ca având o calitate moderată, și nu au fost identificate corpuri de apă de suprafață cu o calitate scăzută. În ceea ce privește calitatea apelor subterane, 84,4% au fost identificate ca având o calitate ridicată, 6,7% moderată și 8,9% scăzută.
- Apele subterane:
 - În anul 2012, valorile nivelelor de colectare și epurare a încărcării organice biodegradabile au fost de 58,95 % pentru colectarea apelor uzate, respectiv 48,32% pentru epurarea apelor uzate.
 - Țintele de realizat pentru termenul de tranziție - anul 2013 - sunt cca. 69% pentru colectarea apelor uzate și cca. 61% pentru epurarea apelor uzate.
- Planurile de management bazinal:
 - măsurile de bază, stabilite pentru fiecare fermă zootehnică identificată ca fiind presiune semnificativă, au termene de finalizare perioada 2007- 2015, iar costul total al investițiilor necesare a fost evaluat la 84,45 milioane Euro.
 - La sfârșitul anului 2012 costurile de investiții ale măsurilor pentru fermele zootehnice au fost de 36,4 milioane Euro, ceea ce reprezintă 43% față de cele planificate până în anul 2015.

Sol:

- România dispune de soluri de bună calitate, al căror potențial de producție grupează terenurile agricole în 5 clase de calitate, clasa I cuprinzând terenurile de cea mai bună calitate.
- Terenurile arabile ocupă 63,77% din suprafața cartată, iar dintre acestea clasa I de calitate ocupă 6,3%, clasa a II-a de calitate ocupă 28,40%, iar clasa a III-a ocupă 38,83%, restul claselor prezentând diferite restricții.
- În perioada 2005 - 2012 suprafața amenajată pentru combaterea eroziunii solului a crescut de la 2.281.995 ha la 2.286.221 ha.
- În perioada 2005-2010, România a înregistrat un surplus în bilanțul azotului (ca sursa difuză de poluare) de 6,8kg/ha, în timp ce bilanțul conținutului de fosfor din sol a fost deficitar (-1,3kg/ha).
- Cantitatea de îngrășăminte naturale a scăzut cu 20% în perioada 1999-2012, iar suprafața pe care s-a aplicat cu 11%. În anul 2012, numai 6,5% din terenurile cultivabile au fost fertilizate cu îngrășăminte naturale.
- Ca urmare a scăderii șeptelului, au scăzut și cantitățile de poluanți zootehnici, iar trecerea de la creșterea animalelor în complexe, la creșterea în gospodării, a redus, într-o anumită măsură, concentrarea reziduurilor în anumite puncte și disiparea reziduurilor pe suprafețe mai întinse, dar cu o încărcare mai redusă, doar o suprafață de 4.973 ha fiind afectată de reziduuri zootehnice.

Aer: în perioada 2007-2011 s-a înregistrat tendința descrescătoare a cantităților totale de poluanți la nivel național pentru gazele cu efect de seră (CO₂, CO, NH₃) și a precursorilor (SOX), a emisiilor de NOX, PM₁₀, CH₄, NMVOC, cât și a emisiilor de metale grele.

Schimbări climatice:

- Tendințele actuale sunt caracterizate de veri uscate, schimbări în modelele de migrație a speciilor și mai multă presiune asupra biodiversității, creșterea temperaturii, precipitații, risc crescut de inundații și creșterea numărului de evenimente meteorologice extreme. Conform scenariilor climatice, în România se așteaptă ca temperatura medie anuală spre sfârșitul secolului XXI să crească cu cca. 4 - 4,5°C.
- Emisiile GES (gaze cu efect de seră) din agricultură și activitățile rurale sunt reduse.
- Emisiile GES din agricultură au înregistrat o scădere de 6,4% în 2011 (18.941,5 Gg echivalent CO₂) față de 2007 (20.236,9 Gg echivalent CO₂), și de 48,4% față de anul de referință 1990, principalele cauze fiind: diminuarea efectivelor de animale, scăderea suprafețelor cultivate cu orez, scăderea nivelului de producție la ha pentru principalele culturi de câmp, precum și scăderea volumului utilizat de fertilizanți pe bază de azot.
- Sursele care au contribuit în anul 2011 la emisiile anuale cumulate de GES provenite din agricultură sunt reprezentate de aplicarea de fertilizanți pe terenurile agricole (47,9 % în 2010), fermentarea enterică (41,6 %), arderea reziduurilor din agricultură (0,9%), cultivarea orezului (0,1%) și managementul gunoierului de grajd (9,5%).

Energie:

- Consumul total de energie în agricultură și silvicultură a înregistrat o tendință de creștere în perioada 2007 - 2011, în timp ce consumul de energie în industria alimentară a scăzut cu aproximativ 22%.
- În perioada 2009 - 2011, producția de energie din surse regenerabile provenită din agricultură și silvicultură a scăzut cu 6,8% (de la 3.864 ktoe la 3.601 ktoe).
- În anul 2011 doar 2,5% din producția totală de energie regenerabilă la nivel național a provenit din sectorul agricol.

Sănătatea populației: În anul 2012 nu s-au înregistrat epidemii hidrice în rândul populației.

Utilizarea terenurilor agricole:

- O mare parte din terenul agricol rămâne neutilizată din cauza funcționării necorespunzătoare a piețelor de produse agricole, risc generat de acțiunea factorilor naturali, litigii între proprietari de terenuri.
- Referitor la metoda de utilizare a terenului, se observă prevalența sistemului intensiv (61,1% din SAU în 2010) în defavoarea sistemului extensiv, prietenos cu mediul (38,9% din SAU).
- În ceea ce privește pășunile, exploatarea extensivă a crescut în perioada 2005-2010.
- Mai mult de jumătate din livezi sunt exploatate în sistem extensiv (clasic).

- Suprafața agricolă utilizată (SAU) este în scădere, tendință manifestată și la nivelul UE-27, în perioada 2005 - 2010, SAU a scăzut cu 4,5%. Din punct de vedere al categoriei de utilizare, terenul arabil are ponderea cea mai mare (62,4%), urmat de pășuni și fânețe (33,9%), însă ambele categorii manifestă o tendință de scădere.
- Culturile permanente și grădinile de familie prezintă o tendință pozitivă.
- Distribuția regională a SAU variază în funcție de varietatea reliefului și de condițiile socio-economice.
- Suprafața cultivată în agricultura ecologică este încă redusă, dar manifestă o tendință de creștere.

Progrese înregistrate prin implementarea PNDR 2007-2013:

- modernizarea exploatațiilor agricole și a unităților procesatoare din sectorul agro-alimentar;
- întinerirea generațiilor de fermieri;
- implementarea de practici și realizarea de investiții prietenoase cu mediul,
- diversificarea activităților economice și îmbunătățirea infrastructurii locale, dar insuficient în raport cu nevoile.
- începând cu anul 2007, în România au fost puse bazele promovării utilizării continue și durabile a terenurilor agricole și forestiere, fiind create astfel premisele menținerii patrimoniului natural și conservarea valorii naturale ridicate a zonelor rurale.

PNDR 2014 - 2020 s-a elaborat în conformitate cu Regulamentul UE nr. 1305/2013 *privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului și furnizează un set de măsuri economice, de mediu și sociale, concepute pentru a dezvolta zonele rurale din România.*

PNDR 2014 - 2020 va fi finanțat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).

2) Obiectivele strategice ale PNDR 2014-2020, priorități, domenii de intervenție, măsuri:

PNDR 2014-2020 susține în continuare dezvoltarea spațiului rural, demarată prin implementarea PNDR 2007-2013, prin abordarea, conform prevederilor Acordului de Parteneriat 2014-2020 încheiat între CE și România, a următoarelor obiective strategice:

- restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole;
 - gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;
 - diversificarea activităților economice și crearea de locuri de muncă;
 - îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru creșterea calității vieții în zonele rurale;
- Aceste obiective sunt în acord cu cele definite în strategiile naționale, în special cu Strategia de dezvoltare a sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung 2020-2030, cu Politica Agricolă Comună și cu Strategia Europa 2020.

Priorități PNDR 2014-2020: în perioada de programare 2014-2020, îndeplinirea acestor obiective strategice se va realiza prin intermediul celor șase priorități ale Uniunii Europene stabilite în cadrul Regulamentului UE nr. 1305/2013:

- **Prioritatea 1:** Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale.
- **Prioritatea 2:** Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovative și a gestionării durabile a pădurilor.
- **Prioritatea 3:** Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură.
- **Prioritatea 4:** Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură.

- **Prioritatea 5:** Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și reziliență la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic.
- **Prioritatea 6:** Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale.

Domenii de intervenție:

Fiecare prioritate este transpusă prin Domenii de Intervenție (D.I.) care, la rândul lor, sunt implementate prin anumite măsuri sau combinații de măsuri.

Măsurile PNDR: măsurile relevante incluse în cadrul PNDR 2014-2020 (împreună cu articolul corespunzător din *Regulamentul UE nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală*) sunt:

Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14)
Măsura 2. Servicii de consiliere (Art.15)
Măsura 4. Investiții în active fizice (Art. 17)
Măsura 6. Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor (Art. 19)
Măsura 7. Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale
Măsura 8. Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor (Art. 21)
Măsura 9. Înființarea grupurilor de producători (Art.27)
Măsura 10. Agro-mediu și climă (Art. 28)
Măsura 11. Agricultură ecologică (Art. 29)
Măsura 13. Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (Art.31)
Măsura 14. Bunăstarea animalelor (Art.33)
Măsura 15. Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (Art. 34)
Măsura 16. Cooperare (Art. 35)
Măsura 17. Gestionarea riscurilor (Art. 36)
Măsura 19. Dezvoltarea locală a LEADER (Art. 42-44)

Componentele cheie ale PNDR 2014-2020 sunt prioritățile, domeniile de intervenție și măsurile, ale căror legături de ansamblu sunt următoarele:

Prioritatea 1: Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale		
Domenii de intervenție		Măsuri
1A	Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale	Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14) Măsura 2. Servicii de consiliere (Art.15) Măsura 16. Cooperare (Art.35)
1B	Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite	Măsura 16. Cooperare (Art.35)
1C	Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier	Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14)
Prioritatea 2: Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor		

Domenii de intervenție		Măsuri
2A	Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării către piață, cât și a diversificării agricole	Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14) Măsura 2. Servicii de consiliere (Art.15) Măsura 4. Investiții în active fizice (Art.17) Măsura 6. Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor (Art.19)
2B	Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor	Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14) Măsura 2. Servicii de consiliere (Art.15) Măsura 6. Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor (Art.19)
2C	Îmbunătățirea performanței economice a pădurilor	Măsura 4. Investiții în active fizice (Art. 17)
Prioritatea 3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale și gestionării riscurilor în agricultură.		
Domenii de intervenție		Măsuri
3A	Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale	Măsura 1 Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14) Măsura 2. Servicii de consiliere (Art.15) Măsura 4. Investiții în active fizice (Art.17) Măsura 9. Înființarea grupurilor de producători (Art.27) Măsura 14. Bunăstarea animalelor (Art.33) Măsura 16. Cooperare (Art.35)
3B	Sprrijinirea gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor	Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14) Măsura 17. Gestionarea riscurilor (Art.36)
Prioritatea 4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură		
Domenii de intervenție		Măsuri
4A	Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene	Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14) Măsura 10. Agro-mediu și climă (Art.28) Măsura 15. Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (Art.34)
4B	Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor	Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14) Măsura 11. Agricultură ecologică (Art.29)
4C	Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului	Măsura 1. Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Art.14) Măsura 10. Agro-mediu și climă (Art.28) Măsura 13. Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (Art.31) Măsura 15. Servicii de silvo-mediu, servicii

		climatice și conservarea pădurilor (Art.34)
Prioritatea 5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și forestier		
Domenii de intervenție		Măsuri
5A	Eficientizarea utilizării apei în agricultură	Măsura 4. Investiții în active fizice (Art.17) Măsura 10. Agro-mediu și climă (Art.28)
5B	Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar	
5C	Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei	Măsura 6. Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor (Art.19)
5D	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură	Măsura 4. Investiții în active fizice (Art.17)
5E	Promovarea conservării și a sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură	Măsura 8. Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și viabilității pădurilor (Art.21)
Prioritatea 6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale		
Domenii de intervenție		Măsuri
6A	Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici și a creării de locuri de muncă	Măsura 2. Servicii de consiliere (Art.15) Măsura 4. Investiții în active fizice (Art.17) Măsura 6. Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor (Art.19)
6B	Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale	Măsura 7. Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (Art.20) Masura 19.Dezvoltarea locală a LEADER(Art.42-44)

3) Obiectivele specifice de protecția mediului (Obiectivele SEA)

Principalele obiective SEA derivă din problemele cheie de mediu (teme de mediu) și obiectivele de protecție a mediului relevante (OMR) pentru PNDR 2014-2020:

Obiectivele SEA sunt grupate pe teme de mediu și constituie cadrul pentru evaluarea priorităților, domeniilor de intervenție și măsurilor PNDR 2014-2020.

Tema de mediu	Obiectiv de mediu relevant (OMR) pentru PNDR 2014-2020	Obiectivele SEA
BIODIVERSITATE, FLORĂ FAUNĂ	Menținerea și consolidarea biodiversității	<ul style="list-style-type: none"> Menținerea biodiversității de pe terenurile agricole și forestiere; Îmbunătățirea stării de conservare a speciilor protejate și a populației totale a acestora (în special cele de importanță comunitară și a celor aflate în pericol);

		<ul style="list-style-type: none"> • Protejarea și îmbunătățirea calității și întinderii habitatelor naturale și semi-naturale; • Reducerea fragmentării habitatelor și îmbunătățirea conectivității habitatului la nivelul peisajului; • Reducerea amenințării habitatelor și speciilor indigene de către speciile invazive non-indigene.
APĂ	Mentținerea și îmbunătățirea stării apei	<ul style="list-style-type: none"> • Mentținerea și îmbunătățirea "stării bune" a apelor. Pentru ape subterane, din punct de vedere cantitativ și calitativ (chimic), iar pentru ape de suprafață (râuri, lacuri și ape de coastă) din punct de vedere ecologic (elemente biologice, fizico-chimice și hidromorfologice); • Diminuarea poluării apei de suprafață și apelor subterane din surse „punctiforme” și difuze; • Creșterea utilizării eficiente a apei, reducerea pierderilor de apă; • Protecția apelor împotriva poluării (de ex. cu nitrați); • Protejarea împotriva efectelor dăunătoare naturale și antropice, (inundații, secetă, poluarea accidentală a apei).
SOL	Protejarea calității, cantității și funcțiunii solului	<ul style="list-style-type: none"> • Conservarea terenurilor agricole de calitate superioară (calități bio-fizice, versatilitate, etc.); • Protejarea pășunilor permanente (prin evitarea abandonului acestora, dar și a suprapășunatului); • Reducerea contaminării și protejarea calității, compoziției și funcțiilor solului; • Reducerea eroziunii solului.
AER	Îmbunătățirea calității aerului	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea emisiilor de poluanți atmosferici din activități agricole și de creștere a animalelor (zootehnie).
FACTORI CLIMATICI (INCLUSIV ENERGIA)	Atenuarea efectelor schimbărilor climatice	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din activitățile agricole și zootehnice; • Creșterea gradului de utilizare a surselor de energie cu emisii reduse de carbon ; • Creșterea capacității de reținere a carbonului; • Promovarea unui management forestier favorabil conservării carbonului.
	Adaptarea eficientă la schimbările climatice	<ul style="list-style-type: none"> • Răspundere la schimbările climatice prin adaptarea la acestea (de ex. printr-o utilizare mai rațională a resurselor limitate de apă, dezvoltarea de culturi rezistente la secetă, etc.); • Reducerea vulnerabilității la schimbările climatice (inundații, alunecări de teren, evenimente meteo extreme); • Facilitarea adaptării speciilor și a habitatelor prin menținerea habitatelor;

		<ul style="list-style-type: none"> • Promovarea celor mai bune practici în domeniul eficienței energetice, de exemplu prin economii la energie, economii de capacitate, luarea în considerare a beneficiilor mediului înconjurător, comunicarea rolului eficienței energetice în reducerea facturilor la energie și a costurilor de sistem, dezvoltarea de culturi rezistente la secetă, etc.; • Promovarea unor măsuri de gestionare a solurilor destinate să conserve carbonul organic (pierderea netă de materie organică în condiții de încălzire a climei, constituie o preocupare majoră, dat fiind că solul reprezintă cea mai mare rezervă terestră de carbon)
SĂNĂTATEA POPULAȚIEI	Protejarea și îmbunătățirea sănătății și bunăstării populației	<ul style="list-style-type: none"> • Promovarea unui mod de viață sănătos și reducerea inegalităților privind adresabilitatea la serviciile medicale; • Protejarea sănătății populației față de riscul îmbolnăvirilor generate de factorii din mediul ambiant în vederea îmbunătățirii calității vieții; • Creșterea accesului la produse alimentare de calitate la prețuri accesibile; • Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe privind protecția mediului.
ACTIVE MATERIALE (DEȘURI ȘI RESURSE NATURALE)	Maximizarea eficientizării utilizării resurselor	<ul style="list-style-type: none"> • Minimizarea și prevenirea, acolo unde este posibil, a generării de deșuri; • Folosirea resurselor naturale într-un mod eficient, cât mai des, și în același timp minimizarea impactului asupra mediului; • Îmbunătățirea eficienței utilizării apei și energiei; • Gospodărirea durabilă a resurselor de apă de suprafață și subterane; • Limitarea irosirii resurselor alimentare.
PATRIMONIUL CULTURAL ȘI PEISAJUL (INCLUSIV AMENAJAREA TERITORIULUI)	Conservarea și consolidarea peisajelor și patrimoniului rural din România	<ul style="list-style-type: none"> • Conservarea și îmbunătățirea peisajului natural al României; • Conservarea, îmbunătățirea și promovarea patrimoniului cultural; • Menținerea și întărirea identității culturale și a peisajului din mediul rural din România.
	Promovarea planificării și dezvoltării durabile a terenurilor	<ul style="list-style-type: none"> • Promovarea reutilizării terenurilor și clădirilor dezvoltate anterior (folosite anterior de către alți utilizatori); • Recunoașterea și promovarea unei infrastructuri ecologice și spațiilor verzi multifuncționale în planificarea și dezvoltarea utilizării terenurilor; • Aplicarea de practici agricole specifice agro-mediului și agriculturii ecologice.

Măsurile prezentate în PNDR 2014-2020 sprijină activități care se vor implementa prin proiecte pentru care este necesară parcurgerea procedurilor evaluare a impactului asupra mediului și evaluare adecvată (dacă este cazul) în conformitate cu legislația în vigoare; evaluarea de mediu pentru PNDR 2014-2020 stabilește direcțiile generale de acțiune și nu se substituie aplicării acestor proceduri.

4) Obiectivele de mediu relevante vor fi implementate prin următoarele măsuri:

Măsura 1: Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare:

Această măsură, precum și sub-măsurile sale, sunt importante pentru dezvoltarea în continuare a practicilor agricole și pentru dezvoltarea rurală în termeni de dezvoltare durabilă, deoarece încurajează soluțiile noi și inovatoare în domeniul agriculturii și silviculturii, care contribuie, de asemenea, la formarea conștiinței asupra mediului.

Măsura 2: Servicii de consiliere

Această măsură, precum și sub-măsurile sale, vor contribui la îmbunătățirea calității resurselor umane, la îmbunătățirea proceselor de producție și a managementului în agricultură și silvicultură, precum și la creșterea gradului de conștientizare asupra mediului și, prin urmare, la protecția și grija față de mediu.

Măsura 4: Investiții în active fizice:

- vizează creșterea competitivității exploatațiilor agricole prin dotarea cu utilaje și echipamente performante, precum și modernizarea fermei (în special cea de dimensiune medie) și îmbunătățirea calității activelor fixe;
- restructurarea exploatațiilor și transformarea în exploatații comerciale;
- înființarea și/ sau modernizarea unităților de procesare și comercializare, introducerea de noi tehnologii pentru dezvoltarea de noi produse și procese;
- aplicarea măsurilor de protecția mediului, inclusiv scăderea consumului de energie și a emisiilor GES, promovarea investițiilor pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, creșterea numărului de locuri de muncă;
- înființarea, extinderea și modernizarea infrastructurii agricole de acces la fermă, a căilor de acces în cadrul fondului forestier și a modernizării infrastructurii de irigații care pot avea un impact negativ asupra mediului;

Această măsură ar putea avea un impact pozitiv, dar și unul negativ semnificativ asupra mediului.

Măsuri de prevenire, reducere și compensare a efectelor negative:

- Impactul negativ al activităților de investiții va trebui să fie eliminat printr-o evaluare atentă a structurilor individuale și a activităților sau a proiectelor, în ceea ce privește impactul lor asupra mediului și printr-o atenuare adecvată a acestui impact.
- Aplicarea corectă a normelor în vigoare în ceea ce privește construcția obiectivelor de investiții, a legislației de mediu relevante și a prevederilor reglementărilor comunitare privind dezvoltarea rurală (de exemplu, dispoziții privind investițiile în sisteme de irigații) conduc la reducerea impactului negativ.
- Pentru fiecare activitate în parte ce urmează să fie sprijinită prin această măsură, se vor lua în considerare cu atenție criteriile de eligibilitate și de selecție care se referă la protecția mediului.

Măsura 6: Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor

Această măsură sprijină:

- fermele mici și vizează transformarea structurală și deschiderea lor către piață;
- înființarea și dezvoltarea de microîntreprinderi și întreprinderi mici în sectorul non-agricol din zonele rurale;
- microîntreprinderi și întreprinderi mici din mediul rural, care își creează sau dezvoltă noi activități în zonele rurale.

Măsura are un impact pozitiv din punct de vedere economic și social.

Pe de altă parte, există un risc de a afecta negativ mediul prin implementarea neadecvată a unor acțiuni eligibile în cadrul măsurii (de ex. dezvoltarea necontrolată a turismului, dezvoltarea neadecvată a sectorului de creștere a animalelor care pot fi o sursă de poluare a aerului, a resurselor de apă și sol și pot afecta biodiversitatea).

Este necesară o evaluare constantă a diferitelor planuri de afaceri și obiective, iar proiectele vor fi supuse procedurii de evaluare a impactului asupra mediului.

Măsura 7: Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale

Măsura sprijină investițiile care vizează înființarea, extinderea și îmbunătățirea rețelei de drumuri de interes local, a rețelei publice de apă, a rețelei publice de apă uzată; investiții în crearea, modernizarea sau extinderea infrastructurii educaționale/ îngrijire (înființarea și modernizarea grădinițelor și a creșelor, înființare și modernizare after-school, extinderea și modernizarea instituțiilor de învățământ secundar cu profil agricol).

Sunt sprijinite, de asemenea, investiții pentru protejarea obiectivelor de patrimoniu cultural de interes local, inclusiv așezăminte monahale, cu impact pozitiv asupra turismului local și stimulării dezvoltării mediului de afaceri local.

Măsura va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării economice locale prin crearea de condiții adecvate pentru afaceri, dezvoltarea eficientă și durabilă a zonelor rurale precum și pentru creșterea calității vieții populației rurale.

Din punct de vedere al mediului, investițiile în infrastructura de bază la scară mică, prin acțiunile propuse, prezintă un risc de impact negativ pentru mediu, în special pentru biodiversitate, ecosisteme și pentru serviciile ecosistemice.

Prin derularea procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului și de evaluare adecvată (în cazul Siturilor Natura 2000), pentru fiecare proiect, vor fi identificate măsuri de reducere a impactului asupra mediului și asupra obiectivelor de conservare din ariile naturale protejate de interes comunitar.

Pentru dezvoltarea turismului, va fi necesar să se evalueze capacitatea zonei de dezvoltare potențială a turismului și armonizarea dezvoltării turismului cu potențialul zonei. Criteriile de selecție ar trebuie să includă, de asemenea, și aspecte privind protecția mediului.

Măsura 8: Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor

Măsura are ca obiectiv creșterea suprafeței ocupate de păduri la nivel național care va contribui la promovarea sechestrării carbonului, adaptarea la efectele schimbărilor climatice, reducerea eroziunii solului, îmbunătățirea capacității de retenție a apei, precum și la refacerea și conservarea biodiversității locale.

Având în vedere scopul activităților prevăzute prin această măsură, se pot presupune efecte pozitive asupra mediului.

În cazul în care acțiunile se implementează în interiorul Siturilor Natura 2000, este necesară parcurgerea și a procedurii de evaluare adecvată, împreună cu procedura de evaluare a impactului asupra mediului, pentru a stabili dacă prin acțiunea de împădurire se vor aduce modificări asupra statutului de conservare al habitatelor/speciilor pentru care au fost declarate siturile Natura 2000.

Măsura 9: Înființarea grupurilor de producători

Măsura promovează canalele de vânzare și de comercializare a produselor agricole pe piața internă, în special prin promovarea cooperării dintre producătorii primari, procesatori și organizațiile de comercializare, precum și investiții în dezvoltarea propriilor birouri de vânzări, a activităților de marketing și de promovare.

Măsura 10: Agro-mediu și climă

Plățile de agro-mediu vor fi acordate fermierilor care își asumă, în mod voluntar, angajamente de agro-mediu, prin sprijin de tip compensatoriu.

Măsura 11: Agricultură ecologică

Măsura sprijină menținerea și conversia în exploatații agricole ecologice a terenurilor printr-un sistem de agricultură ecologică înregistrat și controlat. Principalele obiective ale măsurii,

și anume promovarea biodiversității terenurilor agricole, reducerea impactului producției agricole asupra mediului și promovarea producției de alimente sănătoase.

Măsura are un impact pozitiv semnificativ asupra mediului și sănătății.

Măsura 13: Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice

Măsura are ca scop susținerea agriculturii într-un mediu care nu este prea favorabil pentru agricultură, în sensul încurajării fermierilor să își continue activitatea agricolă pe terenuri situate în zone unde practicarea agriculturii prezintă dificultăți (cum ar fi altitudinea și panta terenurilor, sezoane de vegetație scurte, o proporție mare a solurilor mai puțin productive și aflate sub diverse constrângeri) și unde există un grad ridicat al riscului de abandon, rezultând o profitabilitate mai scăzută și costuri de producție mai mari, comparativ cu zonele care nu au astfel de dezavantaje.

Conservarea agriculturii în aceste zone este vitală pentru protecția mediului și a peisajului.

Măsura este esențială pentru menținerea activităților agricole și evitarea abandonului activităților agricole în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, prin menținerea și promovarea sistemelor agricole durabile, prietenoase cu mediul, cu un efect sinergic pozitiv asupra biodiversității, calității mediului, în special a resurselor de sol și apă. Implementarea acestei măsuri va avea, de asemenea, un impact social și economic pozitiv, asigurând astfel venituri și menținerea locurilor de muncă.

Măsura 15. Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor

Măsura vizează creșterea rolului pădurii la păstrarea echilibrului ecologic și menținerea unei diversități inter și intraspecifice ridicate a pădurilor. Din punct de vedere al conservării biodiversității, măsura este benefică mai ales în pădurile de amestec și în șleaurile de câmpie, unde riscul pierderii unor specii de amestec valoroase este ridicat, și datorită prețurilor atractive la care poate fi valorificat lemnul rezultat din igienizarea pădurilor.

Măsura 16. Cooperare

Măsura are ca scop abordarea proiectelor integrate, prioritare strategice, care implică mai multe entități și susține înființarea și funcționarea grupurilor operaționale cu scopul specific de a întreprinde împreună un proiect integrat aplicat, care va genera beneficii directe pentru membrii grupurilor operaționale, prin urmare, pentru economia locală și/ sau a condițiilor sociale și de mediu din zonele rurale. Proiectele din cadrul acestei măsuri vor sprijini cooperarea între actorii din lanțul de aprovizionare pentru crearea și dezvoltarea de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale, precum și pentru activitățile specifice de promovare într-un context local.

Măsura 17. Gestionarea riscurilor

Această măsură are rolul de a sprijini fermierii să-și stabilizeze activitatea și producția prin primirea de compensații financiare pentru pierderile economice cauzate de către fenomenele climatice nefavorabile, bolile animalelor și ale plantelor, infestările cu dăunători și pentru incidente de mediu.

Măsurile 15, 16 și 17 vor avea incluse criteriile de selecție care vizează protecția mediului.

Măsura 19: Dezvoltarea locală a LEADER

Această măsură reprezintă un instrument transversal pentru măsurile clasice, cum ar fi susținerea tinerilor fermieri și a exploatațiilor agricole de mici dimensiuni, formarea profesională, prelucrarea produselor agricole, activitățile non-agricole, precum și pentru măsurile de inovare, conservarea patrimoniului material și imaterial, grupuri de producători, TIC. Grupul de Acțiune Locală este responsabil de reușita dezvoltării teritoriului acoperit.

Această măsură susține, de asemenea, utilizarea surselor regenerabile de energie, utilizarea eficientă a resurselor și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon, rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și forestier.

Se așteaptă ca măsura să aibă un impact pozitiv asupra îmbunătățirii calității vieții, a situației economice și a condițiilor sociale ale populației, precum și asupra infrastructurii de bază și a

serviciilor în cadrul comunităților rurale, în acest fel, măsura contribuind la toate cele trei dimensiuni ale principiului dezvoltării durabile: economică, socială și de mediu.

În ceea ce privește măsurile de investiții din cadrul acestei măsuri, acestea pot avea un impact negativ asupra mediului, prin urmare, atunci când se evaluează calitatea strategiei, este necesar să se aibă în vedere criteriile de mediu iar când se evaluează calitatea parteneriatului trebuie să se evalueze activitățile parteneriatului care vizează protecția mediului în zona acoperită de parteneriat.

Astfel, în funcție de efectele asupra mediului, tipurile de activități finanțate în cadrul măsurilor din PNDR 2014-2020 pot fi diferențiate după cum urmează:

- Impact negativ: dezvoltarea infrastructurii (apă, apă uzată, drumuri etc.), construcția de clădiri sau alte modificări operate asupra terenurilor în zonele rurale și alte investiții conexe cu impact asupra terenurilor vor avea un efect puternic, direct și permanent asupra mediului, cu un nivel ridicat de ireversibilitate (ex: construcția unei ferme va schimba definitiv categoria de utilizare a terenului);

- Impact pozitiv/negativ: Furnizarea de echipamente pentru prelucrare, ambalare și transport produse din activitățile agricole, menținerea efectivelor de animale și a terenurilor agricole, etc., au un efect potențial negativ asupra mediului. Investițiile în echipamente și instalații, folosite/construite pe suprafețe restrânse pot avea efecte negative precum și pozitive pe termen mediu, în funcție de modul în care va fi utilizat echipamentul.

Aceste tipuri de activități au fost considerate a avea un efect temporar (ex: utilizarea unor echipamente de transport se face în funcție de ciclul de producție astfel efectele asupra mediului sunt limitate în timp);

- Impact neutru: Cursurile de formare, consiliere, creare de rețele care facilitează cooperarea, schimbări în activitățile economice sau de afaceri ale persoanelor fizice sau ale comunităților, sunt acțiuni fără scară spațială (nu se desfășoară pe o anumită suprafață), acestea au asupra mediului efecte slabe sau neutre, de foarte multe ori indirecte și incerte.

5) Evaluarea impactului potențial general al priorităților și domeniilor de intervenție din PNDR 2014-2020:

Prin evaluarea priorităților PNDR 2014 - 2020, au fost identificate potențiale efecte pozitive sau negative, până la nivelul măsurilor individuale din PNDR 2014-2020.

În cazul în care domeniul de intervenție a avut mai mult de o măsură, evaluarea impactului asupra mediului a fost efectuată pentru toate măsurile aferente domeniilor de intervenție ale Programului.

Prioritatea 1 - Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale - va avea efecte comparabile și practic indirecte asupra mediului, în cadrul tuturor domeniilor sale de intervenție.

Prioritatea 2 - Creșterea viabilității și competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile agricole, promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și gestionarea durabilă a pădurilor, a prezentat, la evaluarea generală, un caracter sensibil negativ în special datorită măsurilor 4 și 6, care prezintă efecte potențiale negative în special asupra biodiversității, în timp ce mai puțin afectate vor fi apa, solul și într-o mică măsură, patrimoniul cultural și peisajul.

Prioritatea 3 - Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv prelucrarea și comercializarea produselor agricole, bunăstarea animalelor și gestionarea riscurilor în agricultură, ar avea efecte neutre și / sau ușor pozitive asupra mediului. Efectele negative nu au fost identificate la nivel de măsuri, dar nu sunt excluse din cauza efectelor incerte ale măsurilor 9 și 14.

Prioritatea 4 - Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură, contribuie cel mai mult la protejarea și îmbunătățirea componentelor individuale ale mediului.

Prioritatea 5 - Promovarea eficienței resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar și forestier - va avea, în principal, efecte potențiale pozitive și/sau mixte asupra mediului, fără a exclude însă potențialele efecte negative ale măsurilor particulare.

În special măsurile 4 și 6 prezintă efecte potențiale negative asupra anumitor receptori de mediu, în special asupra biodiversității, apei, solului, patrimoniului cultural și peisajului. Acest fapt necesită o atenuare a efectelor asupra mediului, în vederea îmbunătățirii impactului tuturor domeniilor de intervenție (A, C) din cadrul acestei priorități.

Prioritatea 6 - Promovarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură în zonele rurale, va afecta în mod pozitiv moderat mediul.

Pentru proiectele sprijinite prin Prioritățile 2 și 5 vor trebui adoptate măsuri de diminuare a impactului asupra mediului, care să contracareze potențialele efecte negative, în special în timpul construirii infrastructurii locale aferente.

Măsurile aferente Priorității 1 și majoritatea măsurilor din cadrul celorlalte priorități nu ar necesita măsuri de diminuare a impactului.

Avizul de mediu se emite cu următoarele condiții:

A) Măsurile de reducere sau de compensare a efectelor semnificative asupra mediului.

Procedura evaluării de mediu a identificat anumite efecte potențiale negative asupra mediului care necesită eliminare/diminuare.

Măsurile de diminuare, precum și măsurile pentru extinderea efectelor potențial pozitive și reducerea/diminuarea efectelor potențial negative includ:

- asigurarea unei implementări coerente a evaluării impactului asupra mediului la nivelul proiectelor individuale de investiții în infrastructură și construcții.
- acordarea unei atenții deosebite evaluării impactului asupra mediului pentru proiectele care vor fi implementate în interiorul sau în imediata vecinătate a ariilor naturale protejate de interes comunitar.
- prevenirea deteriorării mediului și a resurselor naturale (inclusiv a resurselor de apă, terenuri și sol), supraexploatării acestora, poluării apelor de suprafață și subterane, generate de aplicarea necorespunzătoare a îngrășămintelor și pesticidelor, precum și prevenirea poluării prin intermediul apelor uzate evacuate, generată de construcția și funcționarea necorespunzătoare a stațiilor de tratare a apelor reziduale.
- prevenirea riscurilor de mediu și a riscurilor tehnologice cu potențial impact negativ direct asupra mediului și a sănătății umane.
- sprijin pentru aplicarea celor mai bune tehnici disponibile, pentru cunoașterea și aplicarea inovațiilor care reflectă exploatarea eficientă a resurselor naturale și a surselor regenerabile de energie, cu accent pe eficiența energetică cu impact potențial negativ minim asupra mediului.
- asigurarea unui impact potențial negativ minim asupra mediului în timpul lucrărilor de construcție și reconstrucție - zgomot, emisii în atmosferă, poluare a apei și a solului, deranjarea animalelor și afectarea stării de sănătate a locuitorilor, prin evitarea zonelor sensibile, sistarea lucrărilor în anumite perioade importante pentru specii (ex: perioada de incubație pentru păsări sau perioada de migrație/deplasare în amonte pentru speciile de pești), evitarea compactării solului, a eroziunii și a poluării apei și a aerului, folosirea materialelor locale, durabile și reciclate, renovarea clădirilor existente în locul construirii de noi clădiri.
- asigurarea unui echilibru între managementul intensiv și extensiv al terenurilor, astfel încât investițiile în zonele defavorizate să aibă potențialul de a contribui la o serie de rezultate benefice mediului, și de a nu conduce la potențiale efecte negative, cum ar fi suprapășunatul și eroziunea solului.
- luarea în considerare în strategiile de dezvoltare locală LEADER și de către GAL-uri a potențialului de a genera efecte pozitive, la scară mică, asupra biodiversității, calității și cantității apei, solului, calității aerului, schimbărilor climatice și planificării utilizării

terenurilor, care ar putea fi ne semnificative individual, dar semnificative în cadrul evaluării impactului cumulativ.

- investigarea amănunțită în timpul procesului de aprobare a proiectelor și monitorizarea în timpul procesului de implementare a proiectului, a sustenabilității activităților propuse și a echilibrului între efectele pe termen scurt și efectele pe termen lung.
- respectarea, pe parcursul procesului de evaluare a proiectului, a echilibrului între efectele locale, regionale și naționale ale proiectelor, cu preferință a efectelor potențiale cumulative și sinergice pozitive.
- acordarea unei atenții deosebite evaluării impactului asupra sănătății și calității vieții populației.
- asigurarea transparenței și accesului la informație de-a lungul procesului de elaborare/evaluare a cererilor de finanțare, selectarea proiectelor și alocarea de fonduri, precum și monitorizarea și evaluarea proiectelor, măsurilor, domeniilor de intervenție și a programului în ansamblu, în ceea ce privește respectarea principiului competitivității.
- monitorizarea și evaluarea sistematică a impactului potențial al programului asupra mediului și sănătății populației.
- furnizarea de informații relevante pentru solicitanți și beneficiari cu privire la aspectele de mediu ce trebuie respectate și evaluarea corespunzătoare a efectelor potențiale asupra mediului, a proiectelor depuse.
- pentru ameliorarea efectelor negative potențiale (uneori cumulative), sunt necesare, de asemenea, măsuri de valorificare a oportunităților de consolidare a efectelor potențiale pozitive, cum ar fi:
 - o împădurirea zonelor deficitare, care are potențialul de a furniza o îmbunătățire a calității mediului, în special în ceea ce privește biodiversitatea, contribuția sa la absorbția carbonului și îmbunătățirea peisagisticii.
 - o Investițiile în servicii sociale și în infrastructura din mediul rural oferă potențial pentru asigurarea de beneficii pentru mediu. Coordonarea parteneriatului între părțile interesate locale (autorități locale, comunități, furnizorii de afaceri) va fi esențială pentru a maximiza beneficiile asupra mediului.

Măsuri specifice pentru Biodiversitate:

- o diminuarea sau înlăturarea efectelor potențiale negative ale unor proiecte viitoare finanțate prin PNDR 2014-2020 asupra ariilor naturale protejate, prin parcurgerea procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului și de evaluare adecvată a impactului asupra speciilor/habitatelor de interes comunitar.
- o pentru a evita unele efecte potențiale negative ale implementării anumitor proiecte, în special cele ce vizează infrastructura, precum și întârzierea punerii în practică a acestora datorită duratei lungi a procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului, ghidurile privind elaborarea cererilor de finanțare aferente PNDR 2014-2020 vor fi concepute astfel încât cererile beneficiarilor să respecte, încă din stadiul inițial, cerințele în domeniul conservării biodiversității. Menționăm că pentru proiectele propuse a fi amplasate în interiorul sau în apropierea ariilor naturale protejate se aplică prevederile art. 28 din OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49 /2011, cu modificările și completările ulterioare.

B) Monitorizarea efectelor asupra mediului ale implementării PNDR 2014-2020

Pentru a evita eventualele efecte adverse asupra mediului ce pot să apară pe parcursul implementării Programului și pentru a asigura remedierea acestora din timp, a fost definitivat un program de monitorizare complet, ai cărui indicatori au fost corelați cu cei prezenți în cadrul Programului.

În conformitate cu articolul 27 alineatul (3) din HG nr. 1076/2004 titularul PNDR, și anume Autoritatea de Management - Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, este responsabil pentru realizarea monitorizării programului.

Monitorizarea anuală trebuie să permită titularului de Program să ia măsuri de remediere, în

cazul în care rezultatele acesteia indică efecte adverse neprevăzute asupra mediului.

Rolurile monitorizării sunt următoarele:

- de a sesiza efectele potențiale negative semnificative asupra mediului, neprevăzute, încă dintr-un stadiu timpuriu.
- de a măsura eficiența procedurilor de selecție a proiectelor, în ceea ce privește atenuarea și evitarea efectelor potențiale negative semnificative asupra aspectelor de mediu.

Indicatorii propuși pentru monitorizarea impactului asupra mediului au fost selectați pe baza următoarelor criterii:

- indicatorii trebuie să aibă legătură directă cu PNDR și măsurile acestuia (domenii de intervenție);
- indicatorii sunt disponibili și / sau pot fi puși la dispoziție / calculați (la nivelul fiecărui an), pe baza datelor statistice și de monitorizare asigurate de instituțiile corespunzătoare (Institutul Național de Statistică și Agenția Națională pentru Protecția Mediului).

Majoritatea indicatorilor propuși sunt indicatori de context comuni stabiliți în contextul cadrului comun de monitorizare și de evaluare al UE, în care aceștia sunt relevanți pentru mediul înconjurător.

TEMATICA SEA	OBIECTIV PRINCIPAL	INDICATOR	
		Propus în cadrul PNDR	Propus de către SEA
BIODIVERSITATE, FLORĂ, FAUNĂ	Mentținerea și consolidarea biodiversității	<ul style="list-style-type: none"> • zonele Natura 2000 (teritoriu aflat sub Natura 2000 (ha,% din teritoriu), SPA (% din teritoriu), SCI (% din teritoriu), suprafață acoperită de păduri în cadrul rețelei Natura 2000 (%), suprafața agricolă în cadrul rețelei Natura 2000 (% din SAU); • Gradul de intensivizare al agriculturii (% din total SAU); • Zone defavorizate(% din total SAU); • Suprafața fondului funciar (% din suprafața totală); • Indicele populației de păsări specifice terenurilor agricole; • Valoarea estimată a habitatelor de pajiști permanente din zona de munte (nr de habitate cu valoare estimată); • Zone de mare valoare naturală (milioane ha); • Păduri protejate(Păduri și alte terenuri împădurite protejate pentru conservare, peisaje și elemente naturale specifice (mii ha)); • Categoriile de protecție a pădurilor Fondului Forestier Național (FFN). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zone cu înaltă valoare naturală (Pajiști - HNV)(% din total suprafață agricolă utilizată SAU); • Suprafața agricolă pe care se practică agricultura ecologică.
APĂ	Mentținerea și îmbunătățirea calității apei	<ul style="list-style-type: none"> • Surplus potențial de azot pe terenurile agricole ((kg azot / ha / an); • Surplus potențial de fosfor pe terenurile agricole(kg fosfor/ha/an); 	<ul style="list-style-type: none"> • Calitatea apei (kg azot / ha / an, kg fosfor / ha / an); • Volumele de apă captate pentru agricultură (m³); • Infrastructura de alimentare cu apă potabilă și canalizare în zonele

TEMATICA SEA	OBIECTIV PRINCIPAL	INDICATOR	
		Propus în cadrul PNDR	Propus de către SEA
		<ul style="list-style-type: none"> Calitatea apei (Nitrați în apele subterane (%)); Captarea apei în agricultură (1000 m³); Infrastructura de apă / apă uzată în zonele rurale - rețea de distribuție a apei potabile și rețea de canalizare (km); 	rurale (lungime în km, Echivalentul Populației acoperite) teren irigat (terenul efectiv irigat prin implementarea proiectelor finanțate prin PNDR).
SOL	Protejarea cantității, funcțiunii și calității solului	<ul style="list-style-type: none"> Materia organică din sol (Mt de carbon organic din solurile de suprafață strat de 0-30 cm); Eroziunea solului: Suprafața agricolă totală expusă la risc moderat și sever de eroziune a solului produsă de apă (ha și % din suprafața agricolă totală); Eroziunea solului cauzată de apă (tone/ha/an); Cantitatea de îngrășăminte chimice și pesticide împrăștiată pe terenurile agricole (tone de substanță activă). 	<ul style="list-style-type: none"> Zonele de agricultură extensivă (% și hectare de terenuri agricole utilizate - SAU); Eroziunea solului (ha din suprafața agricolă totală și % din total).
AER	Îmbunătățirea calității aerului	<p>Emisiile de gaze cu efect de seră (GES) din agricultură</p> <ul style="list-style-type: none"> Emisiile totale nete din agricultură (inclusiv sol) (Gg echivalent CO₂); Sursele care contribuie la emisiile anuale cumulate de CH₄ și N₂O din agricultură. 	<ul style="list-style-type: none"> Nivelurile / concentrațiile de poluanți principali ai aerului pentru zonele rurale Particule prezente în aer, comparativ cu alți poluanți (%).
FACTORI CLIMATICI ȘI ENERGIE	<p>Atenuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea acestora</p> <p>și la</p> <p>Adaptarea eficientă schimbărilor climatice</p> <p>și la</p>	<p>Utilizarea de energie în agricultură, silvicultură și industria alimentară:</p> <ul style="list-style-type: none"> utilizarea directă de energie în agricultură / silvicultură (ktoe); utilizarea directă a energiei în industria alimentară (ktoe); Producția de energie regenerabilă provenită din agricultură și silvicultură (ktoe și % din producția totală de energie din surse regenerabile); 	<ul style="list-style-type: none"> Emisiile de carbon echivalente în funcție de utilizatorul sursă / utilizatorul final, de exemplu, din agricultură (tone de CO₂ echivalent, % din emisiile totale de GES); Producția de energie regenerabilă din agricultură și silvicultură (tone și % din producția totală de energie din surse regenerabile); Consumul de energie în agricultură, silvicultură și industria alimentară (total de tone de petrol echivalent pe hectar (ha) din SAU).
SĂNĂTATEA POPULAȚIEI	Protejarea și îmbunătățirea și sănătății și bunăstării populației	<ul style="list-style-type: none"> Populația din teritoriile GAL-urilor (milioane persoane); Suprafața acoperită de GAL-uri (km²); 	<ul style="list-style-type: none"> Modificări în structura demografică;

TEMATICA SEA	OBIECTIV PRINCIPAL	INDICATOR	
		Propus în cadrul PNDR	Propus de către SEA
		<ul style="list-style-type: none"> Educație continuă - gradul de participare la procesul educațional sau de formare a persoanelor la nivel național și rural (%); Acces la serviciile de sănătate (Nr.); Infrastructura de turism național și rural (agro-turism). 	<ul style="list-style-type: none"> Populația din zonele unde se depășesc valorile limită de poluare a aerului; Procentul populației conectate la alimentarea publică cu apă și sistemul public de canalizare cu sistem de tratare a apelor uzate.
ACTIVE MATERIALE(DEȘEURI ȘI RESURSE NATURALE)	Maximizarea eficientizării utilizării resurselor	Suprafața agricolă pe care se practică agricultura ecologică	<ul style="list-style-type: none"> Cantitatea de nămoluri provenite din epurare / suprafața unde nămolul de epurare este reciclat și utilizat pe terenuri agricole; Procentul de deșeuri rezultate în funcție de sector: a) utilizate în procesul de reciclare, b) utilizate în procesul de compost, c) folosite pentru recuperarea termică și energetică și d) depozitate; Suprafața pe care este practică agricultura ecologică (ce presupune reducerea consumului de îngrășăminte anorganice).
PATRIMONIUL CULTURAL, PEISAJUL ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI	Conservarea și consolidarea peisajelor și a patrimoniului rural din România Promovarea planificării și dezvoltării utilizării durabile a terenurilor	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața de pășuni utilizate la scară largă (milioane ha); Suprafața totală de livezi (ha) ; Dinamica structurii fondului funciar (%). 	<ul style="list-style-type: none"> Întinderea și starea zonelor statutare desemnate, de exemplu Parcurile Naționale, Zonele Patrimoniului Mondial, etc.; Zone defavorizate (% din suprafața agricolă utilizată); Zona cuprinsă în cadrul schemelor de agro-mediu.

Tabelul de mai jos corelează indicatorul monitorizat propus de către SEA cu sursa de date (instituția ce poate furniza aceste informații), indicând în același timp și o prognoză referitoare la evoluția fiecărui indicator.

Obiectiv principal	Obiective relevante de mediu	Indicator SEA	Cuantificare (unitate de măsură)	Evaluare (tendențe)	Instituția responsabilă cu raportarea/sursele de informații
BIODIVERSITATE, FLORĂ, FAUNĂ		Suprafața zonelor cu înaltă valoare	% din total suprafață	Mentținerea valorilor actuale	MADR/ instituții naționale sau europene

Obiectiv principal	Obiective relevante de mediu	Indicator SEA	Cuantificare (unitate de măsură)	Evaluare (tendințe)	Instituția responsabilă cu raportarea/sursele de informații
	Menținerea și consolidarea biodiversității	naturală (pajiști)/starea de conservare a habitatelor agricole (pajiști)	agricolă utilizată Ha/% din evaluări de habitate		
		Suprafața agricolă pe care se practică agricultura ecologică	Hectare	Creșterea suprafeței	MADR/ naționale sau europene
		Indicele populației de păsări specifice terenurilor agricole	Specii de păsări pe terenurile agricole	Menținerea nivelului actual	MADR/date naționale sau europene
APĂ	Menținerea și îmbunătățirea calității apei	Calitatea apei (de suprafață și subterane)	kg azot/ha/an, kg fosfor/ha/an	Menținerea unui nivel scăzut al concentrației de azot/fosfor	MADR/date naționale sau europene
		Volumele de apă captate pentru agricultura provenite din sistemul de irigații	m ³	Creșterea cantității	MADR/date naționale sau europene
		Infrastructură de alimentare cu apă potabilă și canalizare în zonele rurale realizată prin PNDR	Echivalentul populației deservite	Creștere	MADR/date naționale sau europene
		Suprafața terenului irigat (terenul efectiv irigat prin implementarea proiectelor finanțate prin PNDR)	Hectare	Creștere suprafață	MADR/date naționale sau europene
SOL	Protejarea cantității, funcțiilor și calității solului	Suprafața de pajiști utilizate extensiv	Hectare	Menținere/Creștere	MADR/date naționale sau europene
		Suprafața agricolă afectată de eroziunea solului produsă de apă	Hectare din suprafața agricolă totală și % din total	Descreștere suprafață	MADR/date naționale sau europene
AER	Îmbunătățirea calității aerului	Particule prezente în aer	% (PM2,5 și PM10)	Descreștere	MADR/date naționale sau europene
FACTORI CLIMATICI ȘI ENERGIE	Atenuarea efectelor schimbărilor climatice și la adaptarea acestora Adaptarea eficientă la	Emisiile de GES din agricultură	Gg echivalent CO2, % din emisiile totale de GES	Menținerea unui nivel redus	MADR/date naționale sau europene
		Producția de energie regenerabilă din agricultură și silvicultură	Ktoe și % din producția totală de energie din surse regenerabile	Creștere	MADR/date naționale sau europene

Obiectiv principal	Obiective relevante de mediu	Indicator SEA	Cuantificare (unitate de măsură)	Evaluare (tendențe)	Instituția responsabilă cu raportarea/sursele de informații
	schimbările climatice	Consumul de energie în agricultură, silvicultură și industria alimentară	Ktoe	Creștere	MADR/date naționale sau europene
SĂNĂTATEA POPULAȚIEI	Protejarea și îmbunătățirea sănătății și bunăstării populației	Populația din zonele unde se depășesc valorile limită de poluare a aerului	Număr	Descrescere	MADR/date naționale sau europene
		Populație conectată la alimentarea publică cu apă și sistemul public de canalizare cu sistem de tratare a apelor uzate.	%	Creștere	MADR/date naționale sau europene
ACTIVE MATERIALE (DEȘURI RESURSE NATURALE) ȘI	Maximizarea eficientizării utilizării resurselor	Cantitatea de nămoluri provenite din epurare și cantitatea utilizată pe terenuri agricole	tone/hectar	Creștere	MADR/date naționale sau europene
		Suprafața pe care este parctăcultura ecologică	Hectare	Creștere	MADR/date naționale sau europene
PATRIMONIUL CULTURAL, PEISAJUL AMENAJAREA TERITORIULUI ȘI	Conservarea și consolidarea peisajelor și a patrimoniului rural din România Promovarea planificării și dezvoltării și utilizării durabile a terenurilor	Obiective culturale sprijinite	Număr obiective culturale	Mentținerea valorilor actuale și îmbunătățirea condițiilor	MADR/date naționale sau europene
		Suprafața zonelor defavorizate	% din suprafața agricolă utilizată	Descrescere	MADR/date naționale sau europene
		Suprafața zonelor cuprinse în cadrul schemelor de agro-mediu	Hectare	Mentținere/ Creștere	MADR/date naționale sau europene

Titularul Programului este obligat să depună anual, până la sfârșitul primului trimestru al anului ulterior realizării monitorizării, rezultatele programului de monitorizare la autoritatea care a eliberat avizul de mediu.

C) Efectele potențiale semnificative asupra mediului

Raportul de mediu a evidențiat faptul că punerea în aplicare a PNDR 2014-2020 va avea efecte directe și indirecte, în principal pozitive asupra mediului și a sănătății umane din mediul rural, cu o contribuție importantă la dezvoltarea durabilă a acestui spațiu, iar proiectele viitoare, care vor fi sprijinite prin Program, vor lua în considerare următoarele aspecte privind protecția mediului și a sănătății umane:

Aer și Climă:

- reducerea emisiilor de GES, prin reducerea emisiilor provenite din agricultură ca urmare a sprijinirii investițiilor care vizează eliminarea decalajelor în manipularea și depozitarea gunoii de grajd de la animale de fermă, reutilizare și valorificare a biomasei provenite din agricultură și industriile conexe.
- reducerea emisiilor de gaz metan și N₂O ca urmare a introducerii de procese tehnologice inovatoare și a schemelor de agro-mediu (rata mai scăzută de utilizare a îngrășămintelor, erbicidelor și alte substanțe chimice);
- reducerea impactului schimbărilor climatice și adaptarea la efectele acestora prin măsurile legate de împădurire, și îmbunătățirea infrastructurii forestiere (drumuri);

Sol:

- utilizarea eficientă și rațională a resurselor de sol, protejarea caracteristicilor calitative și cantitative și a fertilității solului;
- prevenirea alunecărilor de teren, a eroziunii solului (de exemplu sprijinul acordat împăduririlor), protejarea zonelor de inundații;
- reducerea la minimum a poluării și menținerea calității solului, acumularea materiei organice în sol și captarea carbonului din sol, prin aplicarea de măsuri de agromediu și de agricultură ecologică;
- menținerea calității solului, prin menținerea activităților agricole în zone cu constrângeri naturale sau de altă natură;
- reducerea eroziunii solului, prin utilizarea de atelaje la lucrările de exploatare a pădurilor (rărituri).

Apa:

- conservarea resurselor de apă prin utilizarea eficientă a apei în agricultură ca urmare a introducerii de noi tehnologii;
- reducerea poluării resurselor de apă prin limitarea utilizării îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor, inclusiv prin agricultura ecologică și măsurile de agromediu-climatice, precum și investițiile în echipamente și tehnologii de gestionare a gunoii de grajd;
- adaptarea la schimbările climatice, prin modernizarea sistemelor de irigații;
- asigurarea regimului optim al apei din sol, prin retenția eficientă a acesteia și prin reducerea alunecărilor de teren de pe suprafețele agricole;
- asigurarea protecției terenurilor agricole și rurale adiacente (inclusiv municipalități) de efectele negative ale inundațiilor și ale secetei, prin măsuri de amenajarea teritoriului, de agromediu și climă, previne alunecările accelerate de teren, deșertificarea și protecție împotriva inundațiilor;
- agricultura ecologică ajută la reducerea contaminării componentelor de mediu și la întreținerea unor condiții și calitate a resurselor de apă acceptabile.

Biodiversitatea și Peisajul:

- menținerea diversității speciilor terenurilor agricole, conservarea agro-ecosistemelor, diversității habitatelor naturale și protecția speciilor de floră și faună sălbatică;
- conservarea biodiversității în rețeaua națională/comunitară de zone protejate, menținerea habitatelor și pajiștilor semi-naturale, promovarea activităților agricole extensive în zonele sensibile din punct de vedere al biodiversității, prin măsura de agro-mediu;
- conservarea biodiversității în cadrul ecosistemelor forestiere, prin măsura de silvo-mediu și limitarea lucrărilor silvotehnice efectuate;

Energie regenerabilă și eficiență energetică

- creșterea eficienței energetice și a economiilor de energie în agricultură (izolarea clădirilor, managementul termic, o mai bună utilizare a tehnologiei și a capacității de stocare);
- creșterea gradului de reutilizare și valorificare a biomasei provenite din agricultură și a industriilor conexe, precum și a reziduurilor plantelor, a gunoii de grajd și a altor surse

regenerabile de producere a energiei.

- îmbunătățirea calității mediului, în special a calității aerului, prin utilizarea eficientă a energiei în agricultură;
- reducerea emisiilor de dioxid de carbon și amoniac și a costurilor proprii de producție prin creșterea eficienței de utilizare a energiei în agricultură și în industria alimentară și utilizarea durabilă a biomasei în scopuri energetice.
- dezvoltarea autonomiei energetice a fermelor, prin implementarea proiectelor axate pe emisii reduse și utilizarea durabilă a biomasei produsă sau provenită din deșeurile din producția agricolă sau forestieră;

Sănătatea populației:

- îmbunătățirea calității generale a vieții și stării de sănătate a populației, eliminarea efectelor negative asupra mediului și creșterea competitivității, prin modernizarea funcționării exploatațiilor agricole;
- creșterea calității produselor agricole, prin aplicarea de noi tehnologii, atât în agricultură, cât și în producția de alimente;
- reducerea riscului de încărcare a mediului din cauza mirosurilor, surselor infecțioase (bacterii, virusuri, fung, ciuperci) din zonele de depozitare a deșeurilor agricole, creșterea calității terenului prin reutilizarea eficientă și valorificarea deșeurilor provenite din agricultură și industriile conexe;
- îmbunătățirea sănătății animalelor de fermă, care contribuie la reducerea riscurilor de îmbolnăvire a populației, prin modernizarea fermelor și introducerea de noi tehnologii;
- îmbunătățirea producției agricole, sporirea calității produselor alimentare și, implicit, consolidarea securității alimentare, prin reducerea încărcării componentelor de mediu;

Impactul pozitiv asupra calității vieții și sănătății populației se va asigura prin:

- Plățile de agro-mediu și climă prin care este promovat un management extensiv al terenurilor agricole;
- Menținerea și crearea de noi locuri de muncă în zonele rurale, inclusiv creșterea ocupării forței de muncă a populației tinere;
- Consolidarea stabilității/ viabilității economice ale microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici în zonele rurale și consolidarea performanței economice a zonelor rurale;
- Diversificarea economiei rurale în zonele cu potențial de dezvoltare a turismului, furnizarea de servicii locale, furnizarea de servicii sociale, dar, de asemenea, pentru producția industrială;
- Educația și consultanța orientate către conștientizarea necesității protecției mediului de către beneficiarii Programului.
- Promovarea dezvoltării profesionale, a spiritului antreprenorial, îmbunătățirea potențialului uman ca urmare a consolidării cunoștințelor și competențelor;
- Consolidarea capacității de inovare și de cooperare a actorilor în cadrul "triumghiului cunoașterii", educație - cercetare - consultanță, prin diseminarea de bune practici în afaceri, crearea de grupuri de cercetare, dezvoltarea de clustere și crearea unor grupuri locale operaționale în cadrul Parteneriatului European pentru Inovare (PEI), inclusiv prin promovarea activităților de investiții;
- Sprijinirea dezvoltării comunității locale/ parteneriatelor în comunitățile rurale, cu accent pe conservarea caracterului cultural, local și istoric al zonei;
- Utilizare optimă și eficientă a potențialului cultural-istoric și natural, care va sprijini dezvoltarea economică locală bazată pe utilizarea eficientă a resurselor endogene;

Impactul implementării PNDR 2014-2020 asupra factorilor de mediu:

- programul, prin domeniile de intervenție și măsurile selectate, va contribui la îmbunătățirea calității vieții atât pentru generația actuală cât și pentru cele viitoare;
- programul crează condițiile favorabile pentru practicarea și dezvoltarea unei agriculturi ecologice precum și o dezvoltare a spațiului rural în conformitate cu politicile de mediu;

- măsurile prevăzute în PNDR vizează îmbunătățirea infrastructurii de mediu în zonele rurale (de remarcat investiții pentru apă potabilă și apă menajeră), fapt ce va contribui la creșterea nivelului de trai al cetățenilor din aceste zone;
- implementarea PNDR va contribui la menținerea și creșterea nivelului calitativ al mediului prin stimularea competitivității ceea ce va asigura sustenabilitatea utilizării durabile a resurselor;
- programul va sprijini considerarea aspectelor de mediu la nivelul producătorilor prin transfer de cunoștințe și tehnologii prietenoase cu mediul;
- protecția mediului și schimbările climatice ca priorități orizontale sunt reflectate la nivelul priorităților individuale ale PNDR 2014 - 2020 precum și în cadrul măsurilor propuse. Măsurile propuse în cadrul fiecărei priorități vor contribui în mod diferențiat, prin impactul de mediu prognozat, asupra respectării obiectivelor de protecție a mediului.
- PNDR 2014 - 2020, permite menținerea și îmbunătățirea mediului într-o manieră echilibrată; implementarea Programului nu va afecta în mod negativ mediul.
- efectul cumulativ al priorităților și măsurilor conduce la concluzia că noul PNDR 2014-2020 va avea efecte potențiale sinergice pozitive asupra factorilor climatici, prin sprijinirea utilizării de noi tehnologii curate. Impactul asupra sănătății populației este unul potențial pozitiv, fapt ce va atrage după sine și o îmbunătățire a mediului;
- efecte cumulative potențial negative pot fi observate la nivelul biodiversității și a peisajului, însă aceste efecte pot fi eliminate/diminuate, prin implementarea de măsuri de reducere a acestora;
- sunt necesare măsuri de reducere a impactului pentru a minimiza/anula potențialele efecte negative pentru Prioritatea 2 - *Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor și pentru Prioritatea 3 - Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, bunăstării animale și gestionării riscurilor în agricultură.*
- implementarea măsurilor propuse pentru Prioritatea 4 nu necesită măsuri de reducere suplimentare, deoarece obiectivul principal al priorității se adresează în mod direct factorului biodiversitate. Pentru Prioritatea 5 vor fi, probabil, necesare măsuri de reducere a impactului, în special în perioada de construcție a obiectivelor investiționale ce țin de infrastructură.
- Prioritatea 6 nu necesită măsuri de reducere;
- Prioritatea 1 are efecte potențiale directe pozitive asupra mediului și nu necesită măsuri de reducere a impactului.

Efecte cumulative:

Evaluarea impactului cumulat va fi luată în considerare în cadrul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului (EIA) pentru proiectele viitoare care vor beneficia de sprijin prin PNDR 2014-2020.

Prin implementarea sa, PNDR 2014-2020 va avea un efect cumulativ pozitiv de ansamblu asupra populației, prin impactul asupra sănătății umane și asupra schimbărilor climatice, datorat sprijinirii de tehnologii și practici moderne.

Biodiversitate, floră, faună: cele mai multe efecte potențial negative au fost identificate ca fiind generate de Prioritatea 2, măsurile 4 și 6, și de către Prioritatea 5, măsurile 4 și 6. Un potențial impact negativ redus a fost constatat în ceea ce privește Prioritatea 6, măsura 7. Un potențial efect negativ cumulativ, la nivel local, ca urmare a dezvoltării infrastructurii

și a activității economice în agricultură, este legat de dezvoltarea fermelor agricole și a facilităților, precum și de investiții în activități non-agricole din zonele rurale.

Impactul construcțiilor ca urmare a noilor dezvoltării în agricultură (extindere, modernizare, incluzând clădiri, structuri, infrastructuri), se va manifesta, prin disturbarea unor specii de faună, pierderea habitatului și fragmentarea habitatului.

Efecte operaționale ar putea fi observate în ceea ce privește disturbarea unora dintre specii sau prin răspândirea speciilor invazive.

Apă: potențiale efecte negative cumulative asupra calității și cantității apei ar putea fi observate la Prioritatea 2, măsurile 4 și 6, și la Prioritatea 5, măsura 4.

Impactul construcțiilor ca urmare a dezvoltării agriculturii, afacerilor rurale și infrastructurii, se va manifesta asupra calității apei, de exemplu, prin poluarea potențială a apelor de suprafață, a apelor subterane și prin deversări accidentale.

Efecte operaționale: posibile efecte minore generate de construcții și renovări asupra poluării apelor de suprafață, a apelor subterane și, de asemenea, impactul turismului necontrolat asupra calității apei.

Sol: impactul potențial negativ asupra solului se poate manifesta cumulat din Prioritatea 2, măsura 4, Prioritatea 5, măsurile 4 și 6, și un impact minor al Priorității 6, măsura LEADER.

Se poate manifesta un impact minor și local generat de construcții, prin compactarea solului sau poluarea acestuia prin scurgeri de reziduuri.

La nivel local, se poate manifesta eroziunea solului iar procesele legate de absorbția carbonului pot fi afectate negativ, din cauza combinației dintre pășunatul excesiv, metodele de producție agricolă și sporirea activităților de turism.

Aer: emisiile atmosferice locale generate de intensificarea transportului ca urmare a sporirii activităților economice în sectorul agricol și în turism, ar putea avea potențiale efecte negative cumulative.

Factori climatici (inclusiv energie): impactul cumulat pozitiv al Priorității 3, măsura 4, Priorității 4, măsura 10 și Priorității 5, măsurile 4, 6, 8 va fi datorat sprijinirii tehnologiilor noi și eficiente de reducere a poluării.

Potențialul impact negativ cumulat, determinat de contribuțiile de mici dimensiuni la emisiile de dioxid de carbon este legat de sporirea activităților economice, transport, turism și menținerea animalelor.

Populație și sănătate umană: potențialele efecte cumulative pozitive minore sunt reprezentate de îmbunătățirea sănătății ca urmare a dezvoltării producției și distribuției agroalimentare sub Prioritatea 4, măsurile 10 și 11 și Prioritatea 5, măsura 4. De asemenea, îmbunătățirea managementului și gradului de conștientizare a mediului, cu impact cumulat indirect, este de așteptat să contribuie la sănătatea și bunăstarea populației.

Patrimoniul cultural și peisaj (inclusiv planificarea utilizării terenurilor): potențiale efecte negative cumulative pot fi determinate de ocuparea terenurilor și se pot manifesta asupra mediului înconjurător, precum și asupra peisajului și moștenirii culturale. În special, aceste efecte pot fi determinate de construcția de noi clădiri și desfășurarea de noi activități.

Măsurile care contribuie cel mai mult la apariția acestor efecte sunt investițiile în active fizice și sprijinirea de activități agricole și non-agricole prin intermediul Priorității 5, măsura 4 și Priorității 3, măsura 4.

Efectele operaționale generate de dezvoltarea activităților agricole, de dezvoltarea energiei din surse regenerabile și de intensificarea afacerilor din mediul rural, se vor manifesta asupra peisajisticii tradiționale din mediul rural.

D) Emiterea avizului de mediu s-a făcut avându-se în vedere:

- 1) Procedura de evaluare de mediu s-a desfășurat conform prevederilor *H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe*, iar considerațiile de mediu au fost integrate în PNDR 2014-2020.
- 2) Informarea și participarea publicului a fost făcută de titularul Programului prin publicare în mass - media și afișare pe pagina proprie de internet a anunțurilor prin care publicul a fost informat despre:
 - disponibilizarea proiectului documentului strategic, finalizarea raportului de mediu, locul și orarul consultării acestora, precum și faptul că publicul poate trimite comentarii și propuneri scrise la sediul autorității centrale pentru protecția mediului, în termen de 45 de zile calendaristice de la data publicării ultimului anunț;
 - organizarea ședinței de dezbatere publică a proiectului PNDR și a raportului de mediu;
- 3) Proiectul PNDR 2014-2020 și Raportul de mediu final au fost afișate pe pagina de internet a MMAP, pe toată durata procedurii de evaluare de mediu.

În etapele anterioare dezbaterii publice, nu au fost primite comentarii din partea publicului interesat. Aspectele semnalate de organizațiile civile care au participat la ședința de dezbatere publică au fost luate în considerare la completarea Raportului de mediu.

PNDR 2014-2020 a fost modificat în urma comentariilor cu caracter general sau particular ale Comisiei Europene; modificarea semnificativă a programului a reprezentat-o introducerea *Domeniului de Intervenție 2C. Îmbunătățirea performanței economice a pădurilor*. Alte modificări ale Programului au vizat:

- Măsura 4 - Investiții în exploatații agricole;
- Submăsura 4.3 Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice;
- Măsura 6 - Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor;
- Sub-măsura 6.2. Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale;
- Sub-măsura 6.4. Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole;
- Măsura 7 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale;
- Sub-măsura 7.2 Investiții în infrastructura la scară mică în mediul rural;
- Sub-măsura 7.6 Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural;
- Măsura 19 - Dezvoltarea locală a LEADER;
- Sub-măsura 19.2 Implementarea operațiunilor în cadrul strategiei;
- Sub-măsura 19.3 Pregătirea și implementarea activităților de cooperare a GAL-ului;

4) Motivarea alegerii alternativei luate în considerare pentru PNDR 2014-2020

Alternativa aleasă reprezintă forma actuală a PNDR 2014-2020.

Aceasta include comentariile și punctele de vedere ale Comisiei Europene, partenerilor de programare din cadrul PNDR, ale membrilor Grupului de Lucru precum și comentariile relevante primite pe durata consultărilor cu publicul.

Raportul de mediu final evidențiază faptul că alternativa aleasă conține cele mai multe considerente de mediu, indicând faptul că implementarea acesteia va avea efecte generale pozitive asupra mediului și prezintă cele mai bune măsuri pentru prevenirea, reducerea și compensarea efectelor adverse asupra mediului în urma implementării PNDR 2014-2020.

Prezentul aviz este valabil de la data emiterii, pe toată perioada de valabilitate a Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, dacă nu intervin modificări ale acestuia.

În situația în care intervin modificări ale Programului, titularul are obligația să notifice MMAP, potrivit prevederilor art.26 din HG 1076/2004.

Prezentul aviz conține 27 de pagini și a fost emis în 3 exemplare.

Nerespectarea condițiilor prezentului aviz constituie contravenție și se pedepsește conform prevederilor legale în vigoare.

Direcția Generală Evaluare Impact și Controlul Poluării

DIRECTOR GENERAL

Dorina MOCANU

